

Martin Koch-gymnasiet
776 28 Hedemora

2010-06-29

1 (6)

Dnr: 40-2010:30

Hedemora kommun
776 28 Hedemora

Kvalitetsgranskning av Martin Koch-gymnasiet i Hedemora kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om undervisningen i samhällskunskap på två av skolans yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Samhällskunskap A på Fordons- och Industriprogrammen i hög utsträckning anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. Undervisningen utgår i viss grad från ämnets mål att sträva mot, men i låg grad när det gäller programmålen. Skolan arbetar i liten utsträckning med att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper. Skolan behöver genomföra insatser inom följande områden för att ge eleverna ökade möjligheter att nå målen:

Områden som bör förbättras:

- Rektorn behöver genomföra insatser så att planeringen av undervisningen i högre utsträckning utgår från ämnets mål att sträva mot.
- Rektorn behöver genomföra insatser så att undervisningen i högre utsträckning utgår från programmålen och samverkan mellan lärarna i kärn- och karaktärsämnena utökas.
- Rektorn behöver genomföra insatser för att säkerställa att bedömning och betygssättning i kursen Samhällskunskap A är likvärdig.

En uppföljning av detta beslut kommer att ske genom att Martin Koch-gymnasiet inom tre månader efter beslutsdatum, dvs. senast den 29 september 2010, inkommer till Skolinspektionen, avdelningen i Stockholm, med en redovisning av de åtgärder som vidtagits.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i samhällskunskap i Martin Koch-gymnasiet i Hedemora kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program under perioden 1 april 2010 till 29 oktober 2010. Skolinspektionen ska granska ett antal gymnasieskolors yrkesförberedande program avseende undervisningen i kärnämnet samhällskunskap. Detta är angeläget eftersom elever på yrkesförberedande program generellt sett har lägre måluppfyllelse än elever på studieförberedande program i ämnet. Granskningen kommer att inriktas på skolors förmåga att anpassa undervisningen, så att alla elever får förutsättningar att nå maximala resultat och minst godkänt. Syftet är att måluppfyllelsen i samhällskunskap på yrkesförberedande program ska öka.

Kvalitetsgranskningens huvudfrågeställning är **om undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen**. Med ändamålsenlig undervisning avses här en undervisning som utgår från målen att sträva mot för ämnet samhällskunskap och programmålen. För att vara ändamålsenlig måste undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. En ändamålsenlig undervisning ställer även krav på skolornas arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning. Därför kommer kvalitetsgranskningen även att beröra detta område. I bilaga till detta beslut återfinns en lista över samtliga bedömningspunkter som omfattas av granskningen. Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/kvalitetsgranskning/>).

I granskningen ingår 40 gymnasieskolor. Varje skola får efter granskningen ett beslut. Dessutom kommer Skolinspektionen redovisa övergripande iakttagelser och slutsatser i en kvalitetsgranskningsrapport i slutet av året. Denna övergripande rapport kommer att publiceras på Skolinspektionens webbplats samt skickas till samtliga skolor som ingått i granskningen.

Martin Koch-gymnasiet i Hedemora kommun ingår i granskningen, och resultatet redovisas i detta beslut. Skolan besöktes den 3-6 maj 2010. I skolan granskades Fordonsprogrammet och Industriprogrammet. Beslutsunderlaget utgörs av dokument från skolan, den information som har samlats in genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt genom observationer av lektioner i Samhällskunskap A på aktuella program. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Martin Koch-gymnasiet är utredarna Joakim Norberg och Tomasz Czarnik.

Beskrivning av skolan

Martin Koch-gymnasiet är Hedemoras enda kommunala gymnasieskola med ca 610 elever. Skolans nuvarande lokaler byggdes 1968/69. Fram till mitten av 1990-talet hette skolan Gymnasiet i Hedemora, då den bytte namn till Martin Koch-gymnasiet. På skolan finns elva nationella program samt individuella program. Ledningen för gymnasiet utgörs av en utbildningschef tillika förvaltningschef, en gymnasiechef som har ett övergripande rektorsansvar samt en vikarierande rektor. Skolan har också en intendent, vilken fungerar som administrativ chef.

Motivering till beslutet***Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot?***

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. Mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna. I ämnet samhällskunskap i gymnasiet ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratins värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor, och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap i högre utsträckning bör utgå från målen att sträva mot. Lektionsbesök och intervjuer med lärare och elever visar att eleverna ges möjlighet att betrakta samhället på olika sätt utifrån olika ideologiska perspektiv. Undervisningen ger eleverna också möjlighet att formulera frågor och argumentera samt påverka samhällslivet. Vidare får eleverna arbeta med olika metoder för att analysera samhällsfrågor, till exempel genom att analysera texter, söka information i litteratur och på Internet, diskutera i smågrupper och helklass. Det finns också exempel på att eleverna övas att arbeta på ett vetenskapligt sätt – exempelvis arbetar de med källkritik och problematiserar samhällsfrågor på lektionerna.

Skolinspektionen bedömer dock att lärarna i högre utsträckning bör använda målen att sträva mot när de planerar undervisningen. Lektionsbesök samt intervjuer med lärare och elever visar att målen att sträva mot visserligen kommer till uttryck i undervisningen. Däremot visar lektionsbesöken, intervjuerna samt insända dokument från skolan att målen att sträva mot i högre grad bör ligga till grund för själva planeringen av

undervisningen. Målen att sträva mot bör användas mer medvetet av lärarna när de planerar kurser, ämnesblock och lektioner.

Utgår undervisningen från programmålen?

Av förordningen om särskilda program mål för gymnasieskolans nationella program anges de särskilda program mål som gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen. Program målet signalerar att det finns en särskild tanke med programmet och att denna grundläggande tanke ska märkas i programmets samtliga kurser. Eleverna ska uppfatta sin utbildning som en helhet. För att programmet ska fungera som en helhet behöver lärarna samarbeta över ämnesgränserna. Kärnämnen och karaktärsämnen ska sträva åt samma håll. Det gäller att tänka programinriktat snarare än ämnesinriktat, för att få undervisningen att kännas mer meningsfull för eleven. Det är viktigt att kärnämnesläraren varierar sina kurser med målet för varje enskilt program för ögonen. Både i program målen och i kärnämnenas kursplaner finns det mål som säger att elevens studieinriktning ska påverka utformningen av kärnämneskurserna. Viktigt är att skolan ger de organisatoriska förutsättningarna för olika slag av samverkan.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån lektionsbesök samt intervjuer med elever och lärare bedömer Skolinspektionen att program målen för Industri- och Fordonsprogrammen bör användas i högre grad vid planeringen av undervisningen. Lektionsbesöken visar att en viss anknytning görs till samhället, privatlivet och arbetslivet utanför skolan, men att kopplingen till de specifika programmen skulle kunna vara tydligare. Denna slutsats bekräftas också i elevintervjuerna och intervjuerna med undervisande lärare.

Skolinspektionen drar även slutsatsen, utifrån intervjuer med lärare och rektor, att samverkan mellan lärarna i Samhällskunskap A och karaktärsämneslärarna på Industri- och Fordonsprogrammen bör öka. Detta gäller även samverkan mellan Samhällskunskap och andra kärnämnen. I dagsläget förefaller samarbeten i hög grad vila på enskilda lärares initiativ. Detta är visserligen inte fel, men riskerar att hålla kvar samsarbetsaktiviteten på dagens låga nivå. Det är därför önskvärt att rektorn tar ett mer samlat grepp om samverkansfrågan och aktivt skapar möjligheter för de olika lärarna på Industri- och Fordonsprogrammen att samarbeta kring undervisningen.

Skolinspektionen drar också slutsatsen att bristen på program målens förekomst i planeringen av undervisningen och bristen på samverkan mellan lärarna sannolikt hänger ihop. Om lärarna på Fordons- och Industriprogrammen kan utbyta mer erfarenheter med varandra och diskutera mer kring undervisningens utformning, borde det kunna underlätta för lärarna i Samhällskunskap A att väva in program målen i sin undervisning.

Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande?

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Lärarna måste därför fortlöpande informera varje elev om hennes eller hans utvecklingsbehov och framgångar i studierna. Grunderna för betygssättningen ska redovisas för eleverna och vara förenliga med målen i kursplanen och betygskriterierna för kursen. Betygssystemet förutsätter att läraren grundar sin bedömning på varierade bedömningsformer, både muntliga och skriftliga bevis på kunskap och vid flera bedömningstillfällen.

Gymnasieförordningen anger att rektorn ansvarar för att genomföra en utredning om det finns signaler om att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av stödåtgärder för att kunna nå målen ska ett sådant stöd ges. Rektorn ska då se till att det upprättas åtgärdsprogram.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Skolinspektionen bedömer, utifrån lektionsbesök och intervjuer med lärare, elever och rektorn, att lärarna i hög grad utgår från elevernas olika kunskapsnivåer och förutsättningar samt hjälper och stödjer eleverna. Stödundervisning finns också utanför ordinarie lektionstid i form av den så kallade Studiehörnan. Åtgärdsprogram utarbetas om elever behöver särskilt stöd.

Vidare anser Skolinspektionen att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper och färdigheter fungerar tillfredställande. I intervjuer med elever och lärare framkommer att lärarna redovisar grunderna för sin betygssättning för eleverna på ett godtagbart sätt och att lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper. Eleverna ges också förutsättningar att utöva inflytande i och med att lärarna till exempel förklarar kursmål och betygskriterier för eleverna. Vidare får eleverna utöva inflytande på undervisningen genom att påverka vad som ska behandlas inom ett ämnesblock, i vilken ordning saker ska tas upp och hur examinationen ska ske. Eleverna får också möjlighet att utvärdera undervisningen.

Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper?

I Skolverkets allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier framhålls vikten av att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Detta behöver inte innebära att den lokala tolkningen av betygskriterierna ser likadan ut i två klasser, man kan ju ha valt olika ämnesinnehåll. Men lärarna behöver ha diskuterat och gemensamt kommit fram till att tolkningarna är likvärdiga även om det valda kunskapsstoffet gör att de har olika utformning. Arbetet på den enskilda skolan bör således vara organiserat på ett sådant sätt att det finns praktiska möjligheter att föra de nödvändiga diskussionerna. Ytterst är det rektors ansvar som pedagogisk ledare att se till att förutsättningarna för en dialog mellan lärarna finns och att den verkligen äger rum.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Skolinspektionen bedömer, utifrån intervjuer med rektor och lärare, att rektorn bör ge lärarna större möjlighet att samverka med varandra för att åstadkomma en mer likvärdig bedömning av elevernas kunskaper. I dagsläget är det mycket upp till de enskilda lärarna i Samhällskunskap A att kontakta varandra och diskutera betygssättningen och kursplanemålen. Skolinspektionen bedömer att detta är otillfredställande, och att rektorn därför bör arbeta mer strategiskt framöver med frågan om likvärdig bedömning av elevernas kunskaper.

Lärarna uppfattar att bedömningen i dagsläget i stort sett är likvärdig mellan lärarna i Samhällskunskap A. Skolinspektionen anser dock att denna likvärdighet skulle kunna stärkas om lärarna i högre utsträckning samverkade med varandra angående tolkningen av betygskriterier och kursplanemål liksom betygssättningen av eleverna. Denna samverkan skulle också kunna vara pedagogiskt utvecklande för de enskilda lärarna, eftersom de då får möjlighet att ta del av varandras erfarenheter och synpunkter liksom att ytterligare fördjupa sig i och bearbeta styrdokumentet.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Tomasz Czarnik samt undervisningsråden Christina Aro Östgren och Eleonor Duvander deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Joakim Norberg
Utredare

Bilaga: Bedömningspunkter